

Vage grenzen

Met enige regelmaat wordt mij de vraag gesteld wanneer het Nieuwe Natuurmuseum eigenlijk wordt geopend. Dat is een moeilijke vraag. Eigenlijk is het museum natuurlijk allang geopend. Vorig jaar heeft Boudewijn Büch onze nieuwe Parkzaal in gebruik genomen door in het auditorium van de Kunsthal een lezing te geven. Enige maanden geleden heeft 'onze' wethouder J. van der Tak het potvisskelet onthuld, waarmee de grootste blikvanger van het museum definitief in de schijnwerpers werd gezet. Op het moment dat u deze Straatgras leest, heeft de wethouder van (o.a.) monumenten H. Meijer het schitterend gerestaureerde plafond van onze Hoboken Salon aan de blik der openbaarheid prijsgegeven (onthuld kun je nauwelijks zeggen in dit kader). In de loop van 1997 zullen we de tentoonstelling over natuur in de regio openen en iets later in datzelfde jaar wordt de tentoonstelling over stadsecologie geopend. Tussendoor hebben er openingen plaatsgevonden van andere interessante projecten.

Wanneer wordt dus het Natuurmuseum echt geopend? Of is het al geopend? Voor de bezoeker is het allemaal worst: die kan al sinds medio 1995 een toenemend aantal zalen en tentoonstellingen bezoeken, treft een werkende koffie- en frisdrankautomaat aan, kan zijn jas ophangen aan een nieuwe kapstok en zich zelfs per lift door het gebouw op en neer bewegen. De bezoeker vindt ongetwijfeld dat het museum allang is geopend.

Een dergelijk probleem doet zich binnen de biologie herhaaldelijk voor. Vooral in de evolutie kan de vraag vaak gesteld worden waar precies overgangen zitten tussen (bijvoorbeeld) twee soorten. Wanneer spreken we over een reptiel, wanneer over een zoogdierachtig reptiel, wanneer over een primitief zoogdier, wanneer over een echt zoogdier? Vaak is hier sprake van glijdende schalen, en biologen zijn dan gedwongen om op redelijk willekeurige plaatsen

kunstmatige grenzen aan te brengen.

In de definitie van wat een soort is (een dier- of plantensoort), of een ondersoort, komt het maken van grenzen vaak voor. De bekende koolmees komt voor in een hoefijzervormig gebied, waarbij de beide einden van het verspreidingsgebied elkaar in China raken. Over de gehele lengte van dit gebied herkennen de vogeltjes elkaar als soortgenoten en zullen dus met elkaar voor nakomelingen zorgen. Alleen de noordelijke en de zuidelijke Chinese koolmezen, die eigenlijk via dat hele grote tot in Europa lopende hoefijzer met elkaar in verbinding staan als één soort, herkennen elkaar niet als dezelfde soort. Is daar nu sprake van twee koolmezensoorten of toch van één? Waar ligt, als je het als twee soorten beschouwt, dan de grens tussen de soorten?

Ook in het maatschappelijk verkeer komt zo iets vaker voor dan we denken. Wanneer een leerling in juni een rapport thuisbrengt met allemaal achten en negens is dat een typisch geval van 'overgaan'. Een leerling met 4 vieren en 5 vijven blijft gewoon zitten. Maar waar leg je de grens tussen overgaan en zitten blijven? Met 2 vijven ga je nog over, met een vier en een vijf blijf je zitten. In zo'n geval heeft iemand ooit besloten om op een volstrekt willekeurige plaats een grens aan te brengen. De start- en landingsbaan van een vliegveld is een milieuprobleem wanneer 20.000 mensen er de geluidhinder van ondervinden; 19.999 mensen vormen klaarblijkelijk géén milieuprobleem, terwijl 20.001 een duidelijk geval is van een maatschappelijk onaanvaardbare toestand. Voor het zelfde geld lag deze grens bij 5000 of bij 50.000 mensen.

De vraag wanneer het museum nu werkelijk geopend is, is dus ook niet te beantwoorden zonder een willekeurige gebeurtenis daarvoor te selecteren. Wat mij betreft is het museum geopend geworden toen de kinderkapstok werd opgehangen. Daar kwam geen wethouder aan te pas.

C o l u m n

door

Jelle W.F. Reumer